

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS VILNIAUS IR ALYTAUS APSKRITYSE

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 261 73 66, el. p. info@vaistaiga.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389.

Atstovo duomenys: Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 261 73 66, el. p. vilnius@vaistaiga.lt

Naujoji g. 2, LT-62116 Alytus, tel. (8 315) 71 863, faks. (8 315) 71 863 el. p. alytus@vaistaiga.lt

Vilniaus miesto savivaldybės tarybai

2020-04-20 Nr.(5.1)-TR1-12

Kopija

Vilniaus miesto savivaldybės merui

TEIKIMAS

DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2011-02-18 SPRENDIMO NR. 1-2004 PAKEITIMO

Vilniaus miesto savivaldybės taryba 2011-02-18 priėmė sprendimą Nr. 1-2004 „Dėl inžinerinių tinklų ir įrenginių perėmimo savivaldybės nuosavybėn“ (toliau – Sprendimas). Sprendimo 1 punktu taryba nusprendė *perimti neatlygintinai Savivaldybės nuosavybėn savarankiškosioms Savivaldybės funkcijoms (šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas) bei (savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas) įgyvendinti juridinių ir fizinių asmenų įrengtus vandentiekio, nuotekų, lietaus ir šilumos tinklus bei įrenginius, gatves ir šviesoforus, kolektorius, gatvių apšvietimo elektros tinklus paklotus Vilniaus miesto teritorijoje*. Sprendimo 2 punktu nuspręsta *neprisiiinti jokių papildomų įsipareigojimų, susijusių su inžinerinių tinklų ir įrenginių perėmimu*. O 3 punktu patvirtintas Inžinerinių tinklų ir įrenginių perėmimo Savivaldybės nuosavybėn tvarkos aprašas (toliau – Aprašas), kuriuo reglamentuojamas juridinių ir fizinių asmenų įrengtų inžinerinių tinklų ir įrenginių (toliau – tinklai) neatlygintinas perdavimas Vilniaus miesto savivaldybės nuosavybėn.

Taigi, Sprendimas ir juo patvirtintas Aprašas reglamentuoja juridinių ir fizinių asmenų įrengtų tinklų neatlygintiną perdavimą savivaldybės nuosavybėn.

Tačiau sistemiškai vertinant Sprendimo ir Aprašo nuostatas **nėra aišku, ar šis Sprendimas yra taikomas tik tais atvejais, kai tinklų savininkas pats, laisva valia, teikia siūlymą neatlygintinai perleisti savivaldybės nuosavybėn tinklus, ar jis taikomas visais atvejais, kai yra sprendžiamas tinklų perdavimo savivaldybės nuosavybėn klausimas ir juo nustatomas tik vienas galimas tinklų perleidimo savivaldybės nuosavybėn būdas – neatlygintinai.**

Toks Sprendimo ir Aprašo nuostatų neaiškumas ir dviprasmiškumas kyla dėl žemiau nurodytų priežasčių:

- Sprendimo 1 punktas „nusprendžia perimti neatlygintinai savivaldybės nuosavybėn“ bei 2 punktas, Aprašo 4 punktas „savivaldybė perima“ suformuluoti imperatyviai ir tai leidžia daryti prielaidą, jog tokiu būdu yra nustatytas vienintelis galimas tinklų perleidimo savivaldybės nuosavybėn būdas. Be to nei Sprendime, nei Apraše nėra nuostatų, kurios aiškiai nustatytų, jog šis Sprendimas taikomas, tik tada, kai yra išreikšta tinklų savininko valia (pateiktas siūlymas) neatlygintinai juos perleisti savivaldybės nuosavybėn;

- tačiau kita vertus, Apraše daugiau nėra kitų nuostatų, kurios leistų vienareikšmiškai daryti išvadą, kad šiuo Sprendimu yra įteisintas vienintelis galimas tinklų perėmimo būdas – perleidimas savivaldybės nuosavybėn neatlygintinai. Priešingai, Aprašo 4.2.2 papunktyje yra minima tinklų perleidėjo valia („jei to pageidauja tinklų perleidėjas“) neatlygintinai perleisti tinklus, todėl galima teigti, jog Aprašas taikomas, tik kai asmuo pats pageidauja tinklus perleisti neatlygintinai. Tačiau tai, kad kituose Aprašo 4 punktuose nėra minima tinklų savininkų valia perleisti tinklus, leidžia daryti prielaidą, kad visais kitais atvejais tinklų, kurie nėra įrengti 4.2.2. papunktyje nurodytoje vietoje (t.y. prie administracinių ar kitų pastatų), savininkai jiems priklausančius tinklus, kurie atitinka Aprašo 4 punkte nustatytus kriterijus, turi/gali perleisti savivaldybės nuosavybėn tik neatlygintinai;
- UAB „Vilniaus vandenys“ 2020-04-14 rašte Nr. SD20-1230 patiekta informacija, taip pat verčia abejoti šio Sprendimo ir Aprašo turiniu ir jo taikymo apimtimi. Rašte teigiama, kad šiame sprendime yra nurodytas vienintelis galimas tinklų perėmimo būdas, tačiau kartu nurodomi ir atvejai, kada šis sprendimas netaikomas, nors jokių išimčių nei Sprendime, nei Apraše nėra nurodyta (*Dėl Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2011-02-18 sprendimo Nr. 1-2004: pažymėtina, kad šiuo metu nėra kitos galimybės perduoti infrastruktūrą kitu nei nurodyta minimame sprendime būdu. <...> Išpirkimo nuostatos galėtų būti taikomos tuo atveju, jeigu statytojas pastato tinklą, kuris jo statymo metu nėra reikalingas viešajam geriamojo vandens tiekimui ir/ar nuotekų tvarkymui, tačiau vėliau pasikeitus aplinkybės jis tampa reikalingas viešajam vandens tiekimui ir/ar nuotekų tvarkymui. Tokiu atveju vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų išpirkimo tvarkos aprašo patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-01-29 nutarimu Nr. 88 (toliau – Aprašas) nuostatomis būtų įvertinama, ar tinklas tikrai reikalingas ir tinkamas viešajam geriamojo vandens tiekimui ir/ar nuotekų tvarkymui ir Aprašo nustatyta tvarka išperkamas. Pažymėtina, kad tokiu atveju Statytojas nebūtų pasirašęs trišalės sutarties ir jam galiotų apraše numatytos sąlygos).*
- atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Aprašo 4 punkte nustatyti tinklų perėmimo atvejai yra siejami tik su tinklų įrengimo vieta. Jokių kitų sąlygų, išlygų (pvz., tinklų įrengimo aplinkybės, jų poreikis savivaldybės funkcijom vykdyti, faktinis tinklų naudojimas paslaugų teikimui ir pan.) nenustatyta, nors iš UAB „Vilniaus vandenys“ atsakymo galima daryti išvadą, kad minėtos aplinkybės gali lemti šio Sprendimo netaikymą.

Esant dviprasmiškoms ir neaiškioms sprendimo nuostatomis, yra visiškai neaiškūs šio sprendimo tikslai bei jo taikymo apimtys. O tai sudaro sąlygas šį teisės aktą taikantiems asmenims skirtingai interpretuoti jo nuostatas, o tinklų savininkams sukuria teisinį neapibrėžtumą, nes nėra aišku, kokio elgesio iš jų reikalaujama.

Pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos teisės aktai numato, kad tam tikrais atvejais, savivaldybė privalo išpirkti tinklus ar sudaryti sutartis dėl jų naudojimo.

Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad *geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso kitiems asmenims ir yra reikalinga bei tinkama viešajam geriamojo vandens tiekimui ir (arba) nuotekų tvarkymui, ir (arba) paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso kitiems asmenims ir yra reikalinga bei tinkama paviršinių nuotekų tvarkymui, turi būti savivaldybės institucijos iniciatyva perduodama savivaldybei arba viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui ar paviršinių nuotekų tvarkytojui vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų išpirkimo tvarkos apraše nustatyta tvarka. Jeigu dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros ar paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros išpirkimo ir perdavimo savivaldybės arba viešojo geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo ar paviršinių nuotekų tvarkytojo nuosavybėn susitarti nepavyksta, savivaldybės institucijos iniciatyva turi būti sudaromos sutartys dėl geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo (nuomos, panaudos, jungtinės veiklos) ir geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo.* Pažymėtina, **jog minėtas įstatymas nesuteikia teisės savivaldybės tarybai nustatyti visuotinai privalomą bendrą**

taisyklę, numatančią tik vieną galimą vandens tinklų perdavimo būdą (neatlygintinai). Sprendimas dėl tinklų perleidimo priimamas šalių susitarimu, o nepavykus jo pasiekti sprendimą priima teismas (16 str. 8 d.).

Įvertinus tai, kad Sprendimu yra reglamentuojamas jau įrengtų tinklų perėmimas, atkreiptinas dėmesys ir į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, kurioje ne kartą konstatuota, kad nei teisės aktai, nei teismų praktika nesuformuoja prielaidų, leidžiančių infrastruktūrą naudoti neatlygintinai, jeigu dėl to nesutinka jos savininkas. O tai reiškia, kad tais atvejais, kai tinklų savininkas atsisako tinklus perleisti neatlygintinai, turi būti sprendžiamas klausimas dėl tinklų išpirkimo ar jų naudojimo sąlygų nustatymo.

Todėl, atsižvelgiant į tai, kad savivaldybė tam tikrais atvejais privalo perimti tinklus ir juos išpirkti ar sudaryti sutartis dėl jų naudojimo, tiek Sprendime, tiek Apraše turi būti aiškiai ir nedviprasmiškai nurodyta, kokiais atvejais ir kieno iniciatyva taikomas šis teisės aktas.

Neaiškus ir nekonkretus teisinis reguliavimas sudaro prielaidas dviprasmiškam šio akto aiškinimui bei taikymui, o tai **pažeidžia teisėtumo ir teisėkūros aiškumo principus.**

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 6 punktą įtvirtina, jog vietos savivalda yra grindžiama *savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumu*, t. y. *savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla bei visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus.*

Teisėtumo principas reikalauja, kad priimami sprendimai būtų pagrįsti teisės normomis, o sprendimų turinys atitiktų teisės aktų reikalavimus. Pažymėtina, kad administravimo įgaliojimai turi būti įgyvendinami tik siekiant tų tikslų, dėl kurių jie buvo suteikti atitinkamais įstatymais. Šis atitikimo įstatymui tikslas reiškia, kad viešojo administravimo subjektai, priimdami administracinius aktus, negali siekti netinkamų tikslų. Tinkamas tikslas gali būti nustatomas atsižvelgiant į teisės akto preambulę, į jo aiškinamąjį raštą ar tiesiog gali būti numatomas iš paties teisės akto nuostatų. Tačiau nei iš Sprendimo preambulės (nurodomos tik įstatymų bendros nuostatos, reglamentuojančios turo įgijimo būdus bei savivaldybės funkcijas), nei iš jo turinio nėra aišku, kokių tikslų buvo siekiama (ar tik nustatyti siūlomo neatlygintinai perimti turto perėmimo tvarką, ar nustatyti, kad tinklai gali būti perimami tik tada, jei perduodami neatlygintinai). Sprendimo turinys yra dviprasmiškas, todėl nėra aiškūs nei nustatyto teisinio reguliavimo motyvai, nei tikslai, nei jo teisinės prielaidos.

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte įtvirtintas teisėkūros aiškumo principas, reiškiantis, *kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas.*

Tiek Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, tiek Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, aiškinant teisėtumo principą, yra konstatuota, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti **aiškus, suprantamas, neprieštaringas**, teisės aktų formuluotės turi būti **tikslios**, turi būti **užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna** (pvz., žr. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2009 m. kovo 2 d., 2017 m. kovo 15 d., 2017 m. gegužės 30 d. nutarimus); teisėtumo principas įpareigoja teisėkūros subjektus priimant sprendimus laikytis įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, *inter alia* užtikrinti, kad teisės aktas, kuris nustato tam tikras taisykles, būtų konkretus, **aiškus ir tikslus, nekeliantis abejonių dėl jo turinio ir taikymo, nedviprasmiškas**, nes priešingu atveju būtų neaišku, kokie įgaliojimai įgyvendinami ir kokių tikslų siekiama priėmus teisės aktą (pvz., LVAT 2008-02-29 nutartis adm. b. Nr. A³⁹-276/2008).

Taigi, savivaldybės tarybos priimtas Sprendimas turi būti toks, kad nekiltų jokių abejonių, kokius teisinius santykius yra siekiama reguliuoti, koks įstatymas suteikia įgaliojimus priimti tokį Sprendimą, kokios elgesio taisyklės yra nustatomos, ir kokiems teisinių santykių dalyviams jos yra skirtos.

Situacija, kai nėra aiški teisės akto taikymo apimtis ir jo priėmimo tikslas yra netoleruotina ir pažeidžia teisėtumo bei teisinio aiškumo principus.

Todėl atsižvelgiant į tai, Sprendimas turi būti naikinamas arba keičiamas aiškiai ir nedviprasmiškai nurodant tiek jo priėmimo teisinį pagrindą, tiek jo tikslą, tiek jo taikymo apimtį.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta bei vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu, siūlau Vilniaus miesto savivaldybės tarybai panaikinti 2011-02-18 sprendimą Nr. 1-2004 arba jį pakeisti, suderinant su Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punktu, nustatant aiškų ir nedviprasmišką teisinį reglamentavimą, suderintą su aukštesnės galios teisės aktų nuostatomis.

Šis teikimas turi būti apsvarstytas **artimiausiame posėdyje, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį**, nuo teikimo gavimo dienos. Apie priimtą sprendimą Vyriausybės atstovui turi būti pranešta per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Informuoju, jog per nustatytą terminą nepakeitus ginčijamo teisės akto (nepranešus apie teikimo įvykdymą ar atsisakius jį tenkinti) bus kreipiamasi į teismą.

Taip pat informuoju, jog vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 4 punktu, Vyriausybės atstovas turi teisę nustatyti kitą nurodytų veiksmų įvykdymo terminą, jeigu gautas pagal kompetenciją savivaldybės administravimo subjekto motyvuotas prašymas šį terminą pratęsti.

Vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su šia informacija supažindinti savivaldybės tarybos narius.

Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse

Julius Arlauskas